

Διεθνές Συνέδριο
“Υποδομές Ανοικτής Πρόσβασης: το Μέλλον της Επιστημονικής Επικοινωνίας”
Αθήνα (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών), 15-16 Δεκεμβρίου 2008

Μαρίνος Παπαδόπουλος

Δικηγόρος J.D., M.Sc.

E: marinos@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

&

Αλεξάνδρα Καπώνη

Δικηγόρος LL.M.

E: alexandra@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

«Επανεξετάζοντας τα όρια της νομοθεσίας για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας ενόψει της Ανοικτής Πρόσβασης (II)»

«Re-examining the limits of regulation for intellectual property protection on the eve of Openness (II)»

Το δικαίωμα στην ιδιοκτησία μας διασφαλίζει—ή τουλάχιστον αποσκοπεί να διασφαλίσει—την απόλαυση αγαθών για τον δικαιούχο δημιουργώντας φραγμό υπό τη μορφή πλαισίου κανόνων δικαίου που ρυθμίζουν υπό όρους τη συμμετοχή τρίτων στην απόλαυση του δικαιούχου επί του αντικείμενου της ιδιοκτησίας του. Κατά κανόνα, ο δικαιούχος της ιδιοκτησίας απολαμβάνει αυτή, ενώ οι μη δικαιούχοι τρίτοι δεν απολαμβάνουν παρά μόνον εφόσον το θελήσει ο δικαιούχος και υπό τους όρους που αυτός θα θέσει γι' αυτό.

Slide 25: Ιδιοκτησία

Εφόσον έτσι έχουν τα πράγματα, λογικά συμπεραίνουμε ότι περισσότερη προστασία στην ιδιοκτησία ουσιαστικά σημαίνει περισσότερα δικαιώματα επί του αντικείμενου αυτής. Και καλύτερη νομοθετική ρύθμιση για τη διασφάλιση του δικαιώματος στην ιδιοκτησία ουσιαστικά σημαίνει αυστηρή νομοθετική ρύθμιση των υπό όρους επιτρεπόμενων περιορισμένων δικαιωμάτων τρίτων στην ιδιοκτησία του δικαιούχου κατά τρόπο που να ελαχιστοποιούνται οι περιπτώσεις όπου τρίτοι μπορούν ν' αποκτούν και ν' ασκούν δικαιώματα επί της ιδιοκτησίας του δικαιούχου. Αν αυτός ο συλλογισμός είναι ορθός για

Διεθνές Συνέδριο
"Υποδομές Ανοικτής Πρόσβασης: το Μέλλον της Επιστημονικής Επικοινωνίας"
Αθήνα (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών), 15-16 Δεκεμβρίου 2008

Μαρίνος Παπαδόπουλος

Δικηγόρος J.D., M.Sc.

E: marinos@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

&

Αλεξάνδρα Καπώνη

Δικηγόρος LL.M.

E: alexandra@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

«Επανεξετάζοντας τα όρια της νομοθεσίας για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας ενόψει της Ανοικτής Πρόσβασης (II)»

«Re-examining the limits of regulation for intellectual property protection on the eve of Openness (II)»

την ιδιοκτησία εν γένει, μένει ν' αναρωτηθούμε αν ο εν λόγω συλλογισμός ευσταθεί και στην περίπτωση της πνευματικής ιδιοκτησίας;

Slide 26: Πνευματική Ιδιοκτησία

Μπορούμε να πούμε, δηλαδή, ότι στην περίπτωση της πνευματικής ιδιοκτησίας η καλύτερη ή/και αυστηρότερη νομοθετική ρύθμιση για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας του δικαιούχου/δημιουργού εκπορεύεται από την ελαχιστοποίηση των νόμιμων περιορισμών επί του δικαιώματος της πνευματικής ιδιοκτησίας του αυτού, δηλαδή τη με κάθε τρόπο ελαχιστοποίηση των δικαιωμάτων που τρίτοι μπορούν ν' αποκτήσουν και ν' ασκήσουν επί ενός έργου του δικαιούχου/δημιουργού ως αντικείμενου ρυθμιζόμενου από τη νομοθεσία της πνευματικής ιδιοκτησίας;

Slide 27: Το παράδειγμα του Ελεύθερου Λογισμικού

Στα πλαίσια αυτής της εισήγησης θα επιχειρήσουμε ν' απαντήσουμε το ερώτημα αυτό κάνοντας χρήση της μέχρι σήμερα εμπειρίας και ιδιαίτερα του παραδείγματος του ελεύθερου λογισμικού. Η βιομηχανία παραγωγής και διάθεσης ελεύθερου λογισμικού (software) συνιστά

Διεθνές Συνέδριο
“Υποδομές Ανοικτής Πρόσβασης: το Μέλλον της Επιστημονικής Επικοινωνίας”
Αθήνα (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών), 15-16 Δεκεμβρίου 2008

Μαρίνος Παπαδόπουλος

Δικηγόρος J.D., M.Sc.

E: marinos@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

&

Αλεξάνδρα Καπώνη

Δικηγόρος LL.M.

E: alexandra@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

«Επανεξετάζοντας τα όρια της νομοθεσίας για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας ενόψει της Ανοικτής Πρόσβασης (II)»

«Re-examining the limits of regulation for intellectual property protection on the eve of Openness (II)»

.....

ίσως το κλασικότερο παράδειγμα ικανό ν' απαντήσει στο εν λόγω τιθέμενο ερώτημα, και τούτο διότι εισήγαγε «καινά δαιμόνια» όχι μόνο στην παγκόσμια βιομηχανία πληροφορικών συστημάτων, αλλά κυρίως στην αντίληψή μας περί των ιδανικών επιχειρηματικών μοντέλων ανάπτυξης και υποδομών. Αναμφισβήτητα, η βιομηχανία παραγωγής και διάθεσης ελεύθερου λογισμικού συνεχίζει να τελεί υπό δοκιμασία αναφορικά με το ποιο είναι το βέλτιστο οικονομικό μοντέλο ανάπτυξης της, χωρίς ωστόσο—για όσο χρόνο αυτή δοκιμάζεται—να χάνει την ανταγωνιστικότητά της έναντι του proprietary λογισμικού ή λογισμικού κλειστού πηγαίου κώδικα. Επιπλέον, όπως άλλωστε ήταν αναμενόμενο να συμβεί, η περίπτωση του ελεύθερου λογισμικού έθεσε υπό συζήτηση επανεξέτασης και το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο, κυρίως δε αυτό περί προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας, αφού αυτό καθεαυτό το ελεύθερο λογισμικό ως μορφή κεφαλαιοποίησης της δημιουργικότητας των χρηστών δημιουργών ελεύθερου λογισμικού συνιστά ισχυρό κλονισμό των παραδοσιακών αντιλήψεων και νομιμοποιητικών θεμελίων των καπιταλιστικών μοντέλων ανάπτυξης στη βιομηχανία της παραγωγής και διάθεσης λογισμικών προϊόντων.

Slide 28: Το παράδειγμα του Ελεύθερου Λογισμικού

Διεθνές Συνέδριο
"Υποδομές Ανοικτής Πρόσβασης: το Μέλλον της Επιστημονικής Επικοινωνίας"
Αθήνα (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών), 15-16 Δεκεμβρίου 2008

Μαρίνος Παπαδόπουλος

Δικηγόρος J.D., M.Sc.

E: marinos@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

&

Αλεξάνδρα Καπώνη

Δικηγόρος LL.M.

E: alexandra@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

**«Επανεξετάζοντας τα όρια της νομοθεσίας για την προστασία της πνευματικής
ιδιοκτησίας ενόψει της Ανοικτής Πρόσβασης (II)»**

*«Re-examining the limits of regulation for intellectual property protection on the eve
of Openness (II)»*

Η ανάπτυξη ελεύθερου λογισμικού εδράζεται στη μη κεντρικά συντονισμένη προσπάθεια περισσότερων δημιουργών που εργαζόμενοι αποκεντρωμένα αποφασίζουν να μη θέσουν το προϊόν της εργασίας τους στους αυστηρούς ιδιοκτησιακούς περιορισμούς του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας του δικαιούχου/δημιουργού επί του έργου του, αλλά να διαθέσουν το προϊόν της εργασίας τους κατά τέτοιο τρόπο ώστε καθένας δικαιούχος/δημιουργός να κεφαλαιοποιεί το προϊόν της εργασίας του συνδυάζοντας το μ' αυτό της εργασίας εκατοντάδων ή/και χιλιάδων άλλων ομοϊδεατών του στο διαδίκτυο. Το ελεύθερο λογισμικό είναι προϊόν εργασίας πολλών δημιουργών που ο καθένας εξ αυτών για δικούς του λόγους εργαζόμενος αποσκοπεί αφενός στη συγγραφή λογισμικού κώδικα ο οποίος συνδυαζόμενος με ήδη συνταγμένο από άλλους δημιουργούς λογισμικό κώδικα έχει ως αποτέλεσμα τη βελτίωση εκθετικά της ποιότητας και ποσότητας του παραγόμενου προϊόντος ή υπηρεσίας υλοποιούμενης από το ελεύθερο λογισμικό. Αφετέρου, ο καθένας δημιουργός ελεύθερου λογισμικού, αποσκοπεί και αποδέχεται εκούσια με τη συμμετοχή του στην επίτευξη του σκοπούμενου αποτελέσματος ν' ασκεί επί του λογισμικού κώδικα τόσο επ' αυτού που συγγράφει ο ίδιος όσο και επ' αυτού που συγγράφουν άλλοι, τέτοια εξουσία ώστε να μην αποκλείει την

Διεθνές Συνέδριο
“Υποδομές Ανοικτής Πρόσβασης: το Μέλλον της Επιστημονικής Επικοινωνίας”
Αθήνα (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών), 15-16 Δεκεμβρίου 2008

Μαρίνος Παπαδόπουλος

Δικηγόρος J.D., M.Sc.

E: marinos@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

&

Αλεξάνδρα Καπώνη

Δικηγόρος LL.M.

E: alexandra@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

«Επανεξετάζοντας τα όρια της νομοθεσίας για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας ενόψει της Ανοικτής Πρόσβασης (II)»

«Re-examining the limits of regulation for intellectual property protection on the eve of Openness (II)»

πρόσβαση τρίτων στο λογισμικό κώδικα, να μην κάνει χρήση του που να εμποδίζει τη χρήση του λογισμικού κώδικα από τρίτους, και να μην ενεργεί κατά τρόπο που να παρεμποδίζεται η διάθεση στο κοινό και η δημοσίευση του παραγόμενου λογισμικού κώδικα.

Slide 29: GNU General Public License (GPL)

Για να επιτευχθούν αυτά, και κυρίως για να επιτευχθεί η αποτροπή οποιουδήποτε δημιουργού ή τρίτου να διεκδικήσει την πατρότητα επί του παραγόμενου συνολικού αποτελέσματος της σύνταξης του λογισμικού κώδικα, κάθε δημιουργός που συντάσσει λογισμικό αποδέχεται να πράξει αυτό υπό τους όρους ενός συμβατικού κειμένου παγκοίμως αποδεκτού ως προς το περιεχόμενο του δηλαδή της άδειας χρήσης ελεύθερου λογισμικού κώδικα. Η πιο γνωστή τέτοια άδεια είναι η άδεια GNU General Public License ή GNU GPL. Περισσότερο από το 85% των έργων ελεύθερου λογισμικού παγκοσμίως σήμερα στηρίζονται σε κάποια version της GNU GPL ή κάποια παρόμοια μ' αυτή άδεια.

Συχνά λέγεται ότι, στη βιομηχανία παραγωγής ελεύθερου λογισμικού η κρατική χρηματοδότηση και η έρευνα ήταν η αιτία για τη γέννηση και ανάπτυξη της, τουλάχιστον στα πρώτα στάδια της ύπαρξής της. Είναι

Διεθνές Συνέδριο
"Υποδομές Ανοικτής Πρόσβασης: το Μέλλον της Επιστημονικής Επικοινωνίας"
Αθήνα (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών), 15-16 Δεκεμβρίου 2008

Μαρίνος Παπαδόπουλος

Δικηγόρος J.D., M.Sc.

E: marinos@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

&

Αλεξάνδρα Καπώνη

Δικηγόρος LL.M.

E: alexandra@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

**«Επανεξετάζοντας τα όρια της νομοθεσίας για την προστασία της πνευματικής
ιδιοκτησίας ενόψει της Ανοικτής Πρόσβασης (II)»**

*«Re-examining the limits of regulation for intellectual property protection on the eve
of Openness (II)»*

αλήθεια ότι η κρατική χρηματοδότηση και έρευνα έχουν διαδραματίσει έναν πάρα πολύ σημαντικό ρόλο για την προαγωγή και διάδοση του ελεύθερου λογισμικού, ενώ δεν υπολείπεται η πανεπιστημιακή έρευνα στη συνεισφορά πολύ μεγάλου μέρους της επιστημονικής γνώσης απαραίτητης για την ανάπτυξη της εν λόγω βιομηχανίας. Ωστόσο, το χαρακτηριστικότερο γεγονός περί την εν λόγω βιομηχανία είναι ο σημαντικός ρόλος των ιδιωτών, των μη κυβερνητικών οργανισμών, και των διαφόρων ιδιωτικών φορέων που παράγουν προϊόν και υπηρεσίες στην αγορά λογισμικού χωρίς ν' αποκλείουν τρίτους από τη χρήση του παραγομένου λογισμικού προϊόντος με οποιονδήποτε τρόπο θέτοντας φραγμούς για οποιαδήποτε χρήση του λογισμικού και κατ' επέκταση του προϊόντος ή της υπηρεσίας που υλοποιείται μ' αυτό εκπορευόμενους από νομικούς συλλογισμούς περί την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας. Και μάλιστα, το αξιοσημείωτο είναι ότι στην περίπτωση των ιδιωτικών φορέων που πρωτοστατούν στη διάδοση του ελεύθερου λογισμικού παγκοσμίως είναι εταιρίες όπως η Red Hat που προωθεί λογισμικά προϊόντα Linux ή η Canonical Ltd. που προωθεί το προϊόν Ubuntu Linux, οι οποίες—όπως κάθε εταιρία εκ του εταιρικού της σκοπού—αποσκοπούν στο κέρδος ως αναγκαίο συστατικό για την επιβίωση και ανάπτυξή τους.

Διεθνές Συνέδριο
"Υποδομές Ανοικτής Πρόσβασης: το Μέλλον της Επιστημονικής Επικοινωνίας"
Αθήνα (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών), 15-16 Δεκεμβρίου 2008

Μαρίνος Παπαδόπουλος

Δικηγόρος J.D., M.Sc.

E: marinos@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

&

Αλεξάνδρα Καπώνη

Δικηγόρος LL.M.

E: alexandra@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

«Επανεξετάζοντας τα όρια της νομοθεσίας για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας ενόψει της Ανοικτής Πρόσβασης (II)»

«Re-examining the limits of regulation for intellectual property protection on the eve of Openness (II)»

Slide 30: Ανταγωνιστικά Προνόμια στο προϊόν

Είναι εύλογο, στο σημείο αυτό, λοιπόν ν' αναρωτηθεί κανείς πως είναι δυνατόν να επιβιώνει μία εταιρία όπως η Red Hat όταν το παραγόμενο προϊόν της διατίθεται κατά τέτοιο τρόπο ώστε καθένας χρήστης ή μηχανικός λογισμικού να μπορεί να παρέμβει ελεύθερα διαμορφώνοντας τον λογισμικό κώδικα στις ιδιαίτερες ανάγκες του; Η απάντηση στο ερώτημα αυτό υποκρύπτεται στην ίδια την ερώτηση: η Red Hat επιβιώνει και συνεχίζει ν' αναπτύσσεται γιατί κάνει αυτό ακριβώς που δεν κάνουν οι ανταγωνιστές της όπως η Microsoft και η Sun Microsystems, δηλαδή παρέχει στους χρήστες ελεύθερη πρόσβαση στον πηγαίο κώδικα του προϊόντος και δικαίωμα προσαρμογής αυτού στις εκάστοτε ανάγκες των χρηστών! Και το σημαντικότερο, ίσως, απ' όλα είναι ότι κατ' αυτόν τον τρόπο λειτουργίας της η εταιρία παρέχει στους πελάτες της τη δυνατότητα να μπορούν να επιλύουν οι ίδιοι ή ν' αναζητούν προς κάθε κατεύθυνση λύσεις για την αντιμετώπιση προβλημάτων που μπορεί να προκύψουν από τη χρήση του προσαρμοσμένου στις ιδιαίτερες ανάγκες τους λογισμικού κώδικα. Όπως, χαρακτηριστικά, αναφέρεται στις ανταποκρίσεις μηχανικών λογισμικού της εταιρίας Southwestern Bell που κάνει χρήση Red Hat Linux για την λειτουργία των βασικών πληροφορικών υποδομών της,

Διεθνές Συνέδριο
“Υποδομές Ανοικτής Πρόσβασης: το Μέλλον της Επιστημονικής Επικοινωνίας”
Αθήνα (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών), 15-16 Δεκεμβρίου 2008

Μαρίνος Παπαδόπουλος

Δικηγόρος J.D., M.Sc.

E: marinos@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

&

Αλεξάνδρα Καπώνη

Δικηγόρος LL.M.

E: alexandra@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

**«Επανεξετάζοντας τα όρια της νομοθεσίας για την προστασία της πνευματικής
ιδιοκτησίας ενόψει της Ανοικτής Πρόσβασης (II)»**

*«Re-examining the limits of regulation for intellectual property protection on the eve
of Openness (II)»*

προς τον Robert Young—ιδρυτή μαζί με τον Marc Ewing της Red Hat
(Lawrence Lessig, Remix, The Penguin Press 2008, σ.181-182):

Our problem is we have no choice. If we use Sun OS or [Windows] NT and something goes wrong, we have to wait around for months for Sun or Microsoft to get around to fixing it for us. If we use Linux, we get to fix it ourselves if it's truly urgent. And so we can fix it on our schedule, not the schedule of some arbitrary supplier.

Δηλαδή, η εταιρία Red Hat επιβιώνει στον ανταγωνισμό επειδή αφενός προσφέρει στους πελάτες της προνόμια επί του λογισμικού προϊόντος που δεν προσφέρουν οι ανταγωνιστές της, αφετέρου δεν ιδιοποιείται με οποιοδήποτε νομικό επιχείρημα περί πνευματικής ιδιοκτησίας το κεφάλαιο της δημιουργικότητας των χρηστών δημιουργών ελεύθερου λογισμικού που συνεισφέρουν για τη συνεχή βελτίωση και προσαρμογή στις εκάστοτε ανάγκες των πελατών της των λογισμικών προϊόντων Linux.

Slide 31: Open Source Software εταιρίες

Διεθνές Συνέδριο
“Υποδομές Ανοικτής Πρόσβασης: το Μέλλον της Επιστημονικής Επικοινωνίας”
Αθήνα (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών), 15-16 Δεκεμβρίου 2008

Μαρίνος Παπαδόπουλος

Δικηγόρος J.D., M.Sc.

E: marinos@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

&

Αλεξάνδρα Καπώνη

Δικηγόρος LL.M.

E: alexandra@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

«Επανεξετάζοντας τα όρια της νομοθεσίας για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας ενόψει της Ανοικτής Πρόσβασης (II)»

«Re-examining the limits of regulation for intellectual property protection on the eve of Openness (II)»

Και δεν είναι μόνο η Red Hat που το κάνει αυτό. Χάριν αποφυγής της ενδεχόμενης σκέψης ότι δήθεν προωθώ τα συμφέροντα μιας εταιρίας, σας αναφέρω μια πλειάδα άλλων εταιριών που υφίστανται και αναπτύσσονται διεθνώς στο σκληρό ανταγωνισμό της βιομηχανίας λογισμικού: LinuxForce, CodeWeavers, TimeSys Corp., Linuxcare, Mandriva, LinuxOne, Bluepoint Linux Software, Win4Lin, Linspire, Xandros και τόσες άλλες.

Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι τα δύο τρίτα των εισοδημάτων που προέρχονται από το λογισμικό στις Ηνωμένες Πολιτείες αφορούν στην παροχή υπηρεσιών συναρτώμενων με λογισμικά προϊόντα που δεν εντάσσονται στην κατηγορία του λεγόμενου λογισμικού κλειστού κώδικα – proprietary software – δηλαδή λογισμικού που αποκλείει τρίτους από την πλήρη και ακώλυτη πρόσβαση στο προϊόν υπόψη νομικών λόγων περί την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας του λογισμικού κώδικα.

Slide 32: Open Source Software λειτουργίες

Σε έρευνες σχετικές με τη χρήση του ελεύθερου λογισμικού παγκοσμίως ήδη από το 2004, τ' αποτελέσματα δείχνουν ότι περίπου το 70% του λογισμικού κώδικα που χρησιμοποιείται για τη λειτουργία των

Διεθνές Συνέδριο
"Υποδομές Ανοικτής Πρόσβασης: το Μέλλον της Επιστημονικής Επικοινωνίας"
Αθήνα (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών), 15-16 Δεκεμβρίου 2008

Μαρίνος Παπαδόπουλος

Δικηγόρος J.D., M.Sc.

E: marinos@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

&

Αλεξάνδρα Καπώνη

Δικηγόρος LL.M.

E: alexandra@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

«Επανεξετάζοντας τα όρια της νομοθεσίας για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας ενόψει της Ανοικτής Πρόσβασης (II)»

«Re-examining the limits of regulation for intellectual property protection on the eve of Openness (II)»

διαδικτυακών διακομιστών (Web-servers) για την υλοποίηση εφαρμογών ηλεκτρονικού εμπορίου, στηρίζεται στο Apache web-server ελεύθερο λογισμικό. Επιπλέον, περισσότερο από το 50% των back-office email εφαρμογών στηρίζονται σε κάποιο ελεύθερο λογισμικό. Εταιρίες όπως η Google, η Amazon, και εφαρμογές όπως το γνωστό CNN.com της εταιρίας Time Warner κάνουν χρήση Web servers που «τρέχουν» λειτουργικό σύστημα ελεύθερου λογισμικού GNU/Linux. Νομίζετε ότι το κάνουν αυτό επειδή οι εταιρίες αυτές θέλουν να εξοικονομήσουν το κόστος χρήσης ενός proprietary λογισμικού για τους Web & email servers τους; Θα ήταν βλακώδες να απαντήσουμε καταφατικά στο ερώτημα αυτό, ισχυριζόμενοι ότι μία εταιρία-κολοσσός όπως η Google αποδέχεται το οικονομικό και επιχειρηματικό ρίσκο της ενδεχόμενης διακοπής λειτουργίας των Web & email servers της έναντι της εξοικονόμησης του κόστους χρήσης proprietary λογισμικού για τη λειτουργία αυτών των κρίσιμων εταιρικών υποδομών. Είναι προφανές, στην απάντηση του τιθέμενου ερωτήματος, ότι κατά την κρίση των εν λόγω εταιριών τα Web & email servers ελεύθερα λογισμικά είναι περισσότερο αξιόπιστα από τα ανταγωνιστικά proprietary λογισμικά προϊόντα κλειστού κώδικα. Εταιρίες όπως η IBM, η Hewlett Packard αλλά και άλλες παράγουν, πλέον, προϊόντα πληροφορικής

Διεθνές Συνέδριο
"Υποδομές Ανοικτής Πρόσβασης: το Μέλλον της Επιστημονικής Επικοινωνίας"
Αθήνα (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών), 15-16 Δεκεμβρίου 2008

Μαρίνος Παπαδόπουλος

Δικηγόρος J.D., M.Sc.

E: marinos@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

&

Αλεξάνδρα Καπώνη

Δικηγόρος LL.M.

E: alexandra@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

«Επανεξετάζοντας τα όρια της νομοθεσίας για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας ενόψει της Ανοικτής Πρόσβασης (II)»

«Re-examining the limits of regulation for intellectual property protection on the eve of Openness (II)»

προορισμένα για να λειτουργούν με λειτουργικό σύστημα ελεύθερου λογισμικού.

Slide 33: Open Source Software σε κρατικές υποδομές

Αλλά και σε επίπεδο κυβερνητικών κρίσιμων υποδομών, το ελεύθερο λογισμικό προκρίνεται ως βέλτιστη επιλογή και χρησιμοποιείται διεθνώς, όπως για παράδειγμα στην περίπτωση του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας της Δανίας το οποίο κάνει χρήση του λογισμικού προϊόντος JBoss που στηρίζεται σε Red Hat Linux για να υλοποιήσει εφαρμογές ανταλλαγής δεδομένων μεταξύ πληροφορικών συστημάτων τουλάχιστον 400 υπηρεσιών του ευρύτερου δημόσιου τομέα της Δανίας. Επίσης, το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας της Ιταλίας κάνει χρήση ελεύθερων λογισμικών που στηρίζονται σε Linux για την υλοποίηση των κρίσιμων υποδομών των υπηρεσιών του. Οι κυβερνήσεις ανά τον κόσμο όπως για παράδειγμα στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα οι κυβερνήσεις της Κροατίας, Σουηδίας, Αγγλίας, Βελγίου, Γερμανίας, Γαλλίας, Ισπανίας, Ιταλίας, Εσθονίας, Φινλανδίας, Λιθουανίας, και Ολλανδίας έχουν ήδη δημοσιοποιήσει την πρόθεσή τους να υιοθετήσουν πολιτική για χρήση λογισμικών ανοιχτού κώδικα για την υλοποίηση τεχνολογικών εφαρμογών σε κάθε κυβερνητική και κρατική τους υπηρεσία. Εδώ, ίσως,

Διεθνές Συνέδριο
"Υποδομές Ανοικτής Πρόσβασης: το Μέλλον της Επιστημονικής Επικοινωνίας"
Αθήνα (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών), 15-16 Δεκεμβρίου 2008

Μαρίνος Παπαδόπουλος

Δικηγόρος J.D., M.Sc.

E: marinos@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

&

Αλεξάνδρα Καπώνη

Δικηγόρος LL.M.

E: alexandra@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

«Επανεξετάζοντας τα όρια της νομοθεσίας για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας ενόψει της Ανοικτής Πρόσβασης (II)»

«Re-examining the limits of regulation for intellectual property protection on the eve of Openness (II)»

πρέπει ν' αναρωτηθούμε πως η Ελλάδα αντιδρά στα κελεύσματα της εποχής, δηλαδή στη γενικευμένη αυτή τάση για υιοθέτηση πολιτικών χρήσης ελεύθερων λογισμικών και ανοιχτών προτύπων για τη λειτουργία των κρίσιμων κρατικών υποδομών; Μάλλον όχι θετικά αν κρίνει κανείς από τις επιλογές της παρούσας διακυβέρνησης. Αρκεί να μελετήσει, για παράδειγμα, κάποιος τα νέα που δημοσιοποιούνται για την Ελλάδα και αφορούν σε χρήση ελεύθερου λογισμικού στη χώρα με τα αντίστοιχα νέα για το ζήτημα αυτό που αφορούν σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως τα νέα αυτά συλλέγονται και δημοσιεύονται στο Παρατηρητήριο και Αποθετήριο Ανοικτής Πηγής (Open Source Observatory & Repository) της δημόσιας διοίκησης των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής οικογένειας για να καταλήξει στο συμπέρασμα αυτό. Συγκριτικά με άλλες χώρες, τα νέα για την Ελλάδα αφορούν περισσότερο σε διαμαρτυρίες πολιτών για τον αποκλεισμό του ελεύθερου λογισμικού από τις επιλογές φορέων της παρούσας διακυβέρνησης όπως η διάθεση του οπτικοακουστικού αρχείου της δημόσιας τηλεόρασης, της ΕΡΤ, κατόπιν αδρής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, με χρήση αποκλειστικά λογισμικών προϊόντων της Microsoft και της Apple χωρίς να παρέχεται παράλληλα η

Διεθνές Συνέδριο
"Υποδομές Ανοικτής Πρόσβασης: το Μέλλον της Επιστημονικής Επικοινωνίας"
Αθήνα (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών), 15-16 Δεκεμβρίου 2008

Μαρίνος Παπαδόπουλος

Δικηγόρος J.D., M.Sc.

E: marinos@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

&

Αλεξάνδρα Καπώνη

Δικηγόρος LL.M.

E: alexandra@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

«Επανεξετάζοντας τα όρια της νομοθεσίας για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας ενόψει της Ανοικτής Πρόσβασης (II)»

«Re-examining the limits of regulation for intellectual property protection on the eve of Openness (II)»

δυνατότητα πρόσβασης και χρήσης στο εν λόγω αρχείο με λογισμικά προϊόντα Linux/Unix.

Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι μερικά από τα θεμελιώδη στοιχεία στην παγκόσμια βιομηχανία παραγωγής λογισμικού όπως είναι η δημιουργία των προτύπων (standards) λογισμικού και πρωτόκολλων (protocols) αναπτύσσονται από μη κερδοσκοπικούς φορείς, όπως το Internet Engineering Task Force ή το World Wide Web Consortium. Αλλά και ο ρόλος των ιδιωτών που συμμετέχει ενεργά σε peer-production modus operandi για την ανάπτυξη λογισμικών προϊόντων είναι αδιαμφισβήτητα σημαντικός στην παραγωγή και ανάπτυξη της βιομηχανίας λογισμικού, σήμερα. Αν τους δούμε μαζί όλους αυτούς τους φορείς αυτοί συνιστούν ένα περιβάλλον συνιστωσών με κοινή συνισταμένη την παραγωγή ελεύθερου λογισμικού, δηλαδή λογισμικού προϊόντος το οποίο μπορεί να χρησιμοποιείται ελεύθερα ανά τον κόσμο χωρίς αποκλεισμούς εκπορευόμενους από τη νομική επιχειρηματολογία περί την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας.

Slide 34: USA President's Information Technology Advisory Committee

Διεθνές Συνέδριο
"Υποδομές Ανοικτής Πρόσβασης: το Μέλλον της Επιστημονικής Επικοινωνίας"
Αθήνα (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών), 15-16 Δεκεμβρίου 2008

Μαρίνος Παπαδόπουλος

Δικηγόρος J.D., M.Sc.

E: marinos@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

&

Αλεξάνδρα Καπώνη

Δικηγόρος LL.M.

E: alexandra@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

**«Επανεξετάζοντας τα όρια της νομοθεσίας για την προστασία της πνευματικής
ιδιοκτησίας ενόψει της Ανοικτής Πρόσβασης (II)»**

*«Re-examining the limits of regulation for intellectual property protection on the eve
of Openness (II)»*

Στις Ηνωμένες Πολιτείες ήδη από το 2000 η Επιτροπή Συμβούλων Τεχνολογίας του Προέδρου (The President's Information Technology Advisory Committee) έχει προτείνει τη διεύρυνση της χρήσης ελεύθερου λογισμικού σε υποδομές μέγιστης κρατικής σημασίας θεωρώντας ότι το ελεύθερο λογισμικό έχει τη δυνατότητα να προσφέρει υψηλής ποιότητας και αξιοπιστίας λύσεις για υπηρεσίες που υλοποιούνται μέσα από τέτοιου είδους υποδομές. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει η Επιτροπή Συμβούλων Τεχνολογίας του Προέδρου των ΗΠΑ (http://www.nitrd.gov/pitac/letters/pitac_ltr_sep11.html):

Open Source Software for High End Computing highlights our recommendations for a research strategy that uses open source software development as the new model for answering America's high end computing software needs.

The PITAC [i.e., The President's Information Technology Advisory Committee] believes the open source development model represents a viable strategy for producing high quality software through a mixture of public, private, and academic partnerships. This open source approach permits new software to be openly shared, possibly under certain conditions determined by a licensing agreement, and allows users to modify, study, or augment the

Διεθνές Συνέδριο
“Υποδομές Ανοικτής Πρόσβασης: το Μέλλον της Επιστημονικής Επικοινωνίας”
Αθήνα (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών), 15-16 Δεκεμβρίου 2008

Μαρίνος Παπαδόπουλος

Δικηγόρος J.D., M.Sc.

E: marinos@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

&

Αλεξάνδρα Καπώνη

Δικηγόρος LL.M.

E: alexandra@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

«Επανεξετάζοντας τα όρια της νομοθεσίας για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας ενόψει της Ανοικτής Πρόσβασης (II)»

«Re-examining the limits of regulation for intellectual property protection on the eve of Openness (II)»

software's functionality, and then redistribute the modified software under similar licensing restrictions. By its very nature, this approach offers government the additional promise of leveraging its software research investments with expertise in academia and the private sector.

Η χρήση του ελεύθερου λογισμικού δεν δημιουργεί κανένα πρόσκομμα στην ακώλυτη παρακολούθηση της συμπεριφοράς των τεχνολογικών εφαρμογών που χρησιμοποιούνται από την κρατική μηχανή. Ίσως το χαρακτηριστικότερο παράδειγμα γι' αυτή τη γενικευμένη τάση προς το ελεύθερο λογισμικό στις Ηνωμένες Πολιτείες αναφορικά τουλάχιστον με την υλοποίηση υπηρεσιών για τον ευρύτερο δημόσιο τομέα είτε των τοπικών είτε της ομοσπονδιακής κυβέρνησης, αλλά και αναφορικά με τη γενική πεποίθηση ότι με τη χρήση του ελεύθερου λογισμικού δεν μπορεί να χειραγωγηθεί από ιδιωτικά συμφέροντα η εύρυθμη λειτουργία της κρατικής μηχανής, είναι το γεγονός της εμμονής—ήδη από το 2000—να γίνεται χρήση, εφόσον αποφασιστεί αυτό στα πλαίσια της εκλογικής διαδικασίας, συσκευών ψηφοφορίας και καταμέτρησης ψήφων στην εκλογική διαδικασία που λειτουργούν με προδιαγραφές λειτουργικού συστήματος που έχει τα χαρακτηριστικά ελεύθερου λογισμικού ή λογισμικού ανοιχτού πηγαίου κώδικα, δηλαδή λογισμικού που δεν δημιουργεί αποκλεισμούς εκπορευόμενους από τη νομοθεσία για την

Διεθνές Συνέδριο
“Υποδομές Ανοικτής Πρόσβασης: το Μέλλον της Επιστημονικής Επικοινωνίας”
Αθήνα (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών), 15-16 Δεκεμβρίου 2008

Μαρίνος Παπαδόπουλος

Δικηγόρος J.D., M.Sc.

E: marinos@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

&

Αλεξάνδρα Καπώνη

Δικηγόρος LL.M.

E: alexandra@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

**«Επανεξετάζοντας τα όρια της νομοθεσίας για την προστασία της πνευματικής
ιδιοκτησίας ενόψει της Ανοικτής Πρόσβασης (II)»**

*«Re-examining the limits of regulation for intellectual property protection on the eve
of Openness (II)»*

πνευματική ιδιοκτησία στον έλεγχο της ποιότητας και λειτουργίας του κώδικά του. Δηλαδή, το σκεπτικό στην περίπτωση της χρήσης τεχνολογίας και ελεύθερου λογισμικού για την εξυπηρέτηση της εύρυθμης λειτουργίας της εκλογικής διαδικασίας στις Ηνωμένες Πολιτείες είναι ότι η ύψιστη, τουλάχιστον από πλευράς σημασίας για τη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος, εκλογική διαδικασία δεν μπορεί να εξαρτάται από την κερδοσκοπική λειτουργία ή τις επιχειρηματικές πρακτικές οποιουδήποτε ιδιωτικού φορέα. Τουναντίον, θα πρέπει η εκλογική διαδικασία να μπορεί να υλοποιηθεί ακώλυτα, σ' ένα *modus operandi* ανοικτών προτύπων, όπως ο ανοικτός πηγαίος λογισμικός κώδικας, και με τη συνεισφορά όσο το δυνατόν περισσότερων πολιτών και φορέων ικανών να εισφέρουν τεχνογνωσία και τεχνολογία για την επίτευξη του σκοπούμενου αποτελέσματος.

Slide 35: USA President's Information Technology Advisory Committee

Όπως, χαρακτηριστικά, αναφέρει η Επιτροπή Συμβούλων Τεχνολογίας του Προέδρου των ΗΠΑ στην εισήγησή της με τίτλο *Developing Open Source Software to Advance High End Computing* (October 2000) (<http://www.nitrd.gov/pubs/pitac/pres-oss-11sep00.pdf>):

Διεθνές Συνέδριο
“Υποδομές Ανοικτής Πρόσβασης: το Μέλλον της Επιστημονικής Επικοινωνίας”
Αθήνα (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών), 15-16 Δεκεμβρίου 2008

Μαρίνος Παπαδόπουλος

Δικηγόρος J.D., M.Sc.

E: marinos@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

&

Αλεξάνδρα Καπώνη

Δικηγόρος LL.M.

E: alexandra@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

«Επανεξετάζοντας τα όρια της νομοθεσίας για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας ενόψει της Ανοικτής Πρόσβασης (II)»

«Re-examining the limits of regulation for intellectual property protection on the eve of Openness (II)»

The PITAC [i.e., The President’s Information Technology Advisory Committee] concluded that the open source software model merited investigation because it offered a unique approach to producing robust software through a mixture of public, private, and academic partnerships. By involving these multiple communities, open source development efforts offered the additional promise of allowing the government to leverage Federal funds with existing human infrastructure in the academic and business sectors.

Το σκεπτικό για τη μη εξάρτηση από οποιοδήποτε ιδιωτικό φορέα πάροχο του λειτουργικού συστήματος για την εξυπηρέτηση αναγκών του Κράτους—όπως η εξυπηρέτηση των αναγκών της εκλογικής διαδικασίας—δεν είναι καινούργιο ούτε είναι προνόμιο ή ενδεικτικό δημοκρατικού τρόπου σκέψης μόνο των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής. Σήμερα, και σ’ άλλες χώρες του αναπτυσσόμενου αλλά και αναπτυσσόμενου κόσμου φαίνεται να υιοθετούνται παρόμοιες πρακτικές—η ιδέα της μη εξάρτησης της κρατικής εξουσίας από συντεχνιακά και επιχειρηματικά συμφέροντα είναι διάχυτη στον αναπτυσσόμενο και δημοκρατικά σκεπτόμενο κόσμο—ωστόσο, στην Ελλάδα υπό την παρούσα διακυβέρνηση έχουμε παραδείγματα πολιτικής βούλησης για πλήρη εξάρτηση της λειτουργίας του ευρύτερου δημόσιου τομέα, δηλαδή της εύρυθμης λειτουργίας της κρατικής

Διεθνές Συνέδριο
"Υποδομές Ανοικτής Πρόσβασης: το Μέλλον της Επιστημονικής Επικοινωνίας"
Αθήνα (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών), 15-16 Δεκεμβρίου 2008

Μαρίνος Παπαδόπουλος

Δικηγόρος J.D., M.Sc.

E: marinos@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

&

Αλεξάνδρα Καπώνη

Δικηγόρος LL.M.

E: alexandra@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

**«Επανεξετάζοντας τα όρια της νομοθεσίας για την προστασία της πνευματικής
ιδιοκτησίας ενόψει της Ανοικτής Πρόσβασης (II)»**

*«Re-examining the limits of regulation for intellectual property protection on the eve
of Openness (II)»*

εξουσίας από λογισμικά προϊόντα κλειστού πηγαίου κώδικα παραγωγής
αλλοδαπού νομικού προσώπου, δηλαδή της Microsoft.

Slide 36: Η κυβέρνηση Lula στη Βραζιλία

Στο σημείο αυτό αξίζει ν' αναφερθούμε κατ' αντιδιαστολή με τις επιλογές της παρούσας διακυβέρνησης στην Ελλάδα στο παράδειγμα της κυβέρνησης Lula της Βραζιλίας η οποία αποφάσισε να κάνει χρήση ελεύθερου λογισμικού για την υλοποίηση των τεχνολογικών τηλεπικοινωνιακών και διαδικτυακών εφαρμογών του ευρύτερου δημόσιου τομέα της Βραζιλίας. Η εξοικείωση και η παραγωγικότητα των βραζιλιάνων μηχανικών ελεύθερου λογισμικού με τις ποικίλες τεχνολογικές εφαρμογές που χρησιμοποιούνται ήδη στον ευρύτερο δημόσιο τομέα της χώρας τους, έχει ως αποτέλεσμα ν' πολλαπλασιάσει τις ικανότητες και τη ζήτηση τους γι' αυτές σε διεθνές επίπεδο, αφού η συμμετοχή τους ως software solution-providers σε οποιοδήποτε αναπτυξιακό έργο σε οποιαδήποτε ανεπτυγμένη ή αναπτυσσόμενη χώρα είναι εφικτή χωρίς να σκοντάφτει σε νομικά προσκόμματα που απαιτούν την προηγούμενη αδειοδότηση για τη χρήση, αντιγραφή, ή τροποποίηση του λογισμικού, και που προκύπτουν από τη νομοθεσία για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας του λογισμικού κλειστού

Διεθνές Συνέδριο
"Υποδομές Ανοικτής Πρόσβασης: το Μέλλον της Επιστημονικής Επικοινωνίας"
Αθήνα (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών), 15-16 Δεκεμβρίου 2008

Μαρίνος Παπαδόπουλος

Δικηγόρος J.D., M.Sc.

E: marinos@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

&

Αλεξάνδρα Καπώνη

Δικηγόρος LL.M.

E: alexandra@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

«Επανεξετάζοντας τα όρια της νομοθεσίας για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας ενόψει της Ανοικτής Πρόσβασης (II)»

«Re-examining the limits of regulation for intellectual property protection on the eve of Openness (II)»

κώδικα. Όσες περισσότερες χώρες και όσο περισσότερο αυτές στρέφονται προς την υλοποίηση τεχνολογικών εφαρμογών βασιζόμενων σε ελεύθερο λογισμικό, τόσο η ζήτηση των έμπειρων βραζιλιάνων μηχανικών ελεύθερου λογισμικού κώδικα αυξάνει εκθετικά. Έτσι, γίνεται εύκολα αντιληπτό, για παράδειγμα, ποια θα μπορούσε να είναι η αξία της παρεχόμενης εργασίας από τους Βραζιλιάνους μηχανικούς ελεύθερου λογισμικού σε περίπτωση που η Κίνα ή η Ινδία αποφάσιζαν να δημιουργήσουν κρατικές τεχνολογικές υποδομές στηριζόμενες σε χρήση ελεύθερου λογισμικού. Και για να είμαστε ρεαλιστές, δεν πιστεύω ότι θα μπορούσε ποτέ η Κίνα να εξαρτήσει τη λειτουργία των κρίσιμων υποδομών της χώρας από μία αμερικανική εταιρία όσο μεγάλη και αν είναι αυτή. Χάρη στη γνώση και εμπειρία τους στο ελεύθερο λογισμικό, οι μηχανικοί ελεύθερου λογισμικού μπορούν ν' ανταγωνιστούν επί ίσοις όροις σε μια παγκοσμιοποιημένη αγορά τεχνολογικών τηλεπικοινωνιακών και διαδικτυακών εφαρμογών που χρησιμοποιούνται είτε στο δημόσιο είτε στον ιδιωτικό τομέα. Αλλά, το κυριότερο είναι ότι χάρη στη γνώση και εμπειρία του ελεύθερου λογισμικού που χρησιμοποιείται για τη λειτουργία των υποδομών του δημόσιου τομέα, το λογισμικό του μηχανισμού της άσκησης της κρατικής εξουσίας τείνει να ταυτιστεί με την εδραιωμένη λογική

Διεθνές Συνέδριο
“Υποδομές Ανοικτής Πρόσβασης: το Μέλλον της Επιστημονικής Επικοινωνίας”
Αθήνα (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών), 15-16 Δεκεμβρίου 2008

Μαρίνος Παπαδόπουλος

Δικηγόρος J.D., M.Sc.

E: marinos@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

&

Αλεξάνδρα Καπώνη

Δικηγόρος LL.M.

E: alexandra@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

«Επανεξετάζοντας τα όρια της νομοθεσίας για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας ενόψει της Ανοικτής Πρόσβασης (II)»

«Re-examining the limits of regulation for intellectual property protection on the eve of Openness (II)»

πεποίθηση στη Δημοκρατία ότι η υπέρτατη εξουσία είναι ο κυρίαρχος λαός. Όπως, χαρακτηριστικά, λέει σε πρόσφατη συνέντευξή του ο Marcos Mazoni, πρόεδρος της κυβερνητικής επιτροπής υλοποίησης ελεύθερου λογισμικού στη Βραζιλία (<http://www.northxsouth.com/brazil/>):

So, free software adds the element of liberation of the people. ... Our mission here is to create a sustainable business model that each time is more in the hands of society, not in the hands of government. So I think that this rich experience that Brazil had in this period is strong enough for us to work for a change in society where people are going to defend the logic of free software, where the model is no longer necessary.

Slide 37: Commons-based peer production

Το παράδειγμα της εξέλιξης του ελεύθερου λογισμικού στη βιομηχανία παραγωγής λογισμικού, μέχρι σήμερα, παρέχει πλέον επαρκείς— αποχρώσεις ενδείξεις ή αποδείξεις, ότι το διαδίκτυο και το διαδικτυακά οργανωμένο περιβάλλον επιτρέπει τη δημιουργία και λειτουργία νέων μηχανισμών παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών κατά βάση αποκεντρωμένων, συνεργατικών, και μη εδραζόμενων στην έννοια της ιδιοκτησίας ή/και τουλάχιστον μη περιοριζόμενων από τους

Διεθνές Συνέδριο
“Υποδομές Ανοικτής Πρόσβασης: το Μέλλον της Επιστημονικής Επικοινωνίας”
Αθήνα (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών), 15-16 Δεκεμβρίου 2008

Μαρίνος Παπαδόπουλος

Δικηγόρος J.D., M.Sc.

E: marinos@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

&

Αλεξάνδρα Καπώνη

Δικηγόρος LL.M.

E: alexandra@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

«Επανεξετάζοντας τα όρια της νομοθεσίας για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας ενόψει της Ανοικτής Πρόσβασης (II)»

«Re-examining the limits of regulation for intellectual property protection on the eve of Openness (II)»

παραδοσιακούς νομικούς περιορισμούς της έννοιας της πνευματικής ιδιοκτησίας. Το παράδειγμα του ελεύθερου λογισμικού μας δεικνύει ότι είναι δυνατή η παραγωγή αλλά και η επιβίωση στον ανταγωνισμό της παγκοσμιοποιημένης αγοράς προϊόντων και υπηρεσιών που προέρχονται από διαμοιρασμένες και διάσπαρτες πηγές και έργα που διατίθενται ελεύθερα από δημιουργούς που συνεισφέρουν στην παραγωγή χωρίς να τελούν απαραίτητα υπό κοινό συντονισμό ή διαχείριση οργανωμένοι σε κάποια από τις έως τώρα γνωστές μορφές εταιρικής ή επιχειρηματικής κερδοσκοπικής δραστηριότητας. Αυτού του είδους η παραγωγή έχει προσδιοριστεί με τον όρο «commons-based peer production».

Slide 38: Commons-based

Το πρώτο στοιχείο του εν λόγω όρου, δηλαδή το commons-based ή commons αφορά σε θεμελιώδη κοινή παραδοχή των συμμετεχόντων στην εν λόγω παραγωγική διαδικασία ότι τα δικαιώματα πρόσβασης, χρήσης και ελέγχου/διάθεσης στο κοινό ή δημοσίευσης των διαμοιρασμένων και διάσπαρτων πηγών και έργων έχουν νομιμοποιητική βάση νοούμενη κατ' αντιδιαστολή με την υπέρμετρα δεσμευτική ή αυστηροποιημένη νομική ρύθμιση της έννοιας της

Διεθνές Συνέδριο
"Υποδομές Ανοικτής Πρόσβασης: το Μέλλον της Επιστημονικής Επικοινωνίας"
Αθήνα (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών), 15-16 Δεκεμβρίου 2008

Μαρίνος Παπαδόπουλος

Δικηγόρος J.D., M.Sc.

E: marinos@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

&

Αλεξάνδρα Καπώνη

Δικηγόρος LL.M.

E: alexandra@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

«Επανεξετάζοντας τα όρια της νομοθεσίας για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας ενόψει της Ανοικτής Πρόσβασης (II)»

«Re-examining the limits of regulation for intellectual property protection on the eve of Openness (II)»

ιδιοκτησίας. Δηλαδή, το ουσιώδες χαρακτηριστικό ενός έργου που νοείται ως έργο υπαγόμενο σε commons είναι ότι κανένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο δεν μπορεί ως δημιουργός ή (συν)δικαιούχος αυτού του έργου ν' ασκήσει επ' αυτού τέτοια εξουσία ώστε να αποκλείσει την πρόσβαση σ' αυτό, να εμποδίσει τη χρήση του, τη διάθεση στο κοινό και δημοσίευσή του. Κάθε έργο υπαγόμενο σε καθεστώς commons μπορεί να χρησιμοποιηθεί από οποιονδήποτε είτε μεταξύ ενός σαφώς προσδιορισμένου κύκλου προσώπων είτε όχι, και υπό όρους χρήσης προσδιορισμένους σε κείμενο σχετικής άδειας χρήσης ή εκμετάλλευσης υφιστάμενης στα πλαίσια ενός συγκεκριμένου νομικού συστήματος. Αυτό το χαρακτηριστικό των commons, δηλαδή η επιτρεπόμενη ελευθερία στους χρήστες έργων να κάνουν χρήσεις αυτών χωρίς τους αυστηρούς ιδιοκτησιακούς περιορισμούς του παραδοσιακού Δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας είναι ο θεμέλιος λίθος επί του οποίου εδράζονται φαινόμενα όπως η δημιουργία και εξέλιξη του ελεύθερου λογισμικού. Αλλά είναι ταυτόχρονα και ο κομήτης που απειλεί αν όχι μ' εξαφάνιση τότε τουλάχιστον με ριζική εξελικτική αναμόρφωση τους δεινόσαυρους του proprietary λογισμικού. Και δεν είναι, βέβαια, μόνο τα έργα λογισμικού που μπορούν να υπαχθούν σε αυτό το καθεστώς του commons-based peer production. Παραδείγματα υπάρχουν πολλά και

Διεθνές Συνέδριο
"Υποδομές Ανοικτής Πρόσβασης: το Μέλλον της Επιστημονικής Επικοινωνίας"
Αθήνα (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών), 15-16 Δεκεμβρίου 2008

Μαρίνος Παπαδόπουλος

Δικηγόρος J.D., M.Sc.

E: marinos@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

&

Αλεξάνδρα Καπώνη

Δικηγόρος LL.M.

E: alexandra@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

**«Επανεξετάζοντας τα όρια της νομοθεσίας για την προστασία της πνευματικής
ιδιοκτησίας ενόψει της Ανοικτής Πρόσβασης (II)»**

*«Re-examining the limits of regulation for intellectual property protection on the eve
of Openness (II)»*

για διαφορετικής φύσης έργα που υπαγόμενα σε καθεστώς commons
μπορεί να χρησιμοποιηθούν από οποιονδήποτε υπό όρους χρήσης
προσδιορισμένους σε κείμενο σχετικής άδειας χρήσης ή εκμετάλλευσης.

Slide 39: Blip.TV

Πέρα από το γνωστό σε όλους σας YouTube, αναφέρω την περίπτωση
του blip.TV μιας Αμερικάνικης εταιρίας που δημιουργήθηκε από video-
blogger communities και επιβιώνει στον διεθνή ανταγωνισμό των media
moguls ως video-blogger, podcaster και Internet TV content service
provider,

Slide 40: Sony Corp.'s eyeVio

αλλά και την περίπτωση της Sony Corporation με την θυγατρική της
εταιρία eyeVio η οποία από το 2007 που ιδρύθηκε παρέχει υπηρεσία
video-sharing σε κινητές και σταθερές τεχνολογίες αναπαραγωγής
video υπό όρους χρήσης προσδιορισμένους σε κείμενο άδειας χρήσης
ή εκμετάλλευσης Creative Commons. Υπάρχουν τόσα πολλά
παραδείγματα που θα μπορούσαμε ν' αναφέρουμε αριθμό αυτών
επαρκή για να με κρατήσουν στο podium για όλο το διατιθέμενο χρόνο

Διεθνές Συνέδριο
"Υποδομές Ανοικτής Πρόσβασης: το Μέλλον της Επιστημονικής Επικοινωνίας"
Αθήνα (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών), 15-16 Δεκεμβρίου 2008

Μαρίνος Παπαδόπουλος

Δικηγόρος J.D., M.Sc.

E: marinos@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

&

Αλεξάνδρα Καπώνη

Δικηγόρος LL.M.

E: alexandra@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

«Επανεξετάζοντας τα όρια της νομοθεσίας για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας ενόψει της Ανοικτής Πρόσβασης (II)»

«Re-examining the limits of regulation for intellectual property protection on the eve of Openness (II)»

του σημερινού διεθνούς ενδιαφέροντος συνεδρίου. Ωστόσο, θ' αρκεστώ ν' αναφέρω ένα ακόμη, που επιρρωνύει τα όσα έχουμε πει μέχρι τώρα στο σύντομο χρόνο αυτής της ομιλίας:

Slide 41: 44th USA President Elect Barack Obama

είναι το παράδειγμα του διαδικτυακού τόπου www.change.gov του πρόσφατα εκλεγέντος 44^{ου} Προέδρου των Ηνωμένων Πολιτειών Barack Obama το οποίο υιοθετεί τις άδειες Creative Commons ως, ίσως, το πιο διαδεδομένο νομικό εργαλείο ανοικτής πρόσβασης και ελεύθερης υπό όρους χρήσης περιεχομένου. Το περιεχόμενο του εν λόγω διαδικτυακού τόπου έχει αδειοδοτηθεί με την άδεια Creative Commons v.3.0. Attribution αναφέροντας χαρακτηριστικά στην πολιτική περί προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας του περιεχομένου του:

Except where otherwise noted, content on this site is licensed under a Creative Commons Attribution 3.0 License. Content includes all materials posted by the Obama-Biden Transition project. Visitors to this website agree to grant a non-exclusive, irrevocable, royalty-free license to the rest of the world for their submissions to Change.gov under the Creative Commons Attribution 3.0 License.

Διεθνές Συνέδριο
"Υποδομές Ανοικτής Πρόσβασης: το Μέλλον της Επιστημονικής Επικοινωνίας"
Αθήνα (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών), 15-16 Δεκεμβρίου 2008

Μαρίνος Παπαδόπουλος

Δικηγόρος J.D., M.Sc.

E: marinos@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

&

Αλεξάνδρα Καπώνη

Δικηγόρος LL.M.

E: alexandra@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

**«Επανεξετάζοντας τα όρια της νομοθεσίας για την προστασία της πνευματικής
ιδιοκτησίας ενόψει της Ανοικτής Πρόσβασης (II)»**

*«Re-examining the limits of regulation for intellectual property protection on the eve
of Openness (II)»*

Slide 42: Peer production

Το δεύτερο στοιχείο του όρου «commons-based peer production» δηλαδή το peer production αφορά στη μεθοδολογία για την παραγωγή του σκοπούμενου αποτελέσματος, δηλαδή στην ελεύθερη και αυτόβουλη συνεισφορά περισσότερων δημιουργών που εργάζονται ή συνεργάζονται αποκεντρωμένα και χωρίς καμία ιεραρχική εξάρτηση μεταξύ τους εισφέροντας προϊόν εργασίας το οποίο έχει ως αποτέλεσμα τη βελτίωση εκθετικά της ποιότητας και ποσότητας του παραγόμενου προϊόντος ή υπηρεσίας.

Slide 43: Στην ουσία, το ελεύθερο λογισμικό...

Χάρη στη GNU GPL οι δημιουργοί ελεύθερου λογισμικού επιτυγχάνουν να μετατρέψουν την πολυσυλλεκτική παραγωγική διαδικασία συγγραφής επιμέρους modules λογισμικού κώδικα σε ουσιαστική συνεργασία για τη δημιουργία συμπληρωματικών στοιχείων του ίδιου προϊόντος απελευθερωμένοι από ιδιοκτησιακούς φραγμούς και αγκυλώσεις, νομικά τυποποιημένες συνεργατικές σχέσεις, συμβατικές δεσμεύσεις ή εμπορικές σκοπιμότητες. Στην ουσία, το ελεύθερο

Διεθνές Συνέδριο
"Υποδομές Ανοικτής Πρόσβασης: το Μέλλον της Επιστημονικής Επικοινωνίας"
Αθήνα (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών), 15-16 Δεκεμβρίου 2008

Μαρίνος Παπαδόπουλος

Δικηγόρος J.D., M.Sc.

E: marinos@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

&

Αλεξάνδρα Καπώνη

Δικηγόρος LL.M.

E: alexandra@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

**«Επανεξετάζοντας τα όρια της νομοθεσίας για την προστασία της πνευματικής
ιδιοκτησίας ενόψει της Ανοικτής Πρόσβασης (II)»**

*«Re-examining the limits of regulation for intellectual property protection on the eve
of Openness (II)»*

λογισμικό ελκύει την ικανότητα των δημιουργών να καταστούν παραγωγικοί ο καθένας για τους δικούς του λόγους, αποκλείει την ούτως ή άλλως εσφαλμένη λογική ότι οι άνθρωποι γίνονται δημιουργικοί μόνο υπόψη χρηματικής αμοιβής, και εκλύει παραγόμενο προϊόν που από την αρχή της δημιουργίας του στοχεύει στην προαγωγή συμφερόντων της ολότητας των χρηστών.

Slide 44: Αρ.13-15 Ν.2121/1993

Υπόψη του ισχύοντος ελληνικού θεσμικού πλαισίου, κανένα νομικό μόρφωμα ή μέσο στο γνωστικό νομικό αντικείμενο της προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας δεν νομίζω ότι είναι καταλληλότερο να πετύχει το αποτέλεσμα αυτό εκτός από τις άδειες και συμβάσεις εκμετάλλευσης η έκδοση των οποίων προβλέπεται στις διατάξεις των άρθρων 13-15 του Ν.2121/1993. Τόσο η GNU GPL όσο και οι άδειες Creative Commons στην ελληνική τους έκδοση εντάσσονται στην κατηγορία των επιτρεπόμενων αδειών και συμβάσεων εκμετάλλευσης κατά τον Ν.2121/1993. Η ύπαρξη και λειτουργία των αδειών αυτών στην Ελλάδα συνιστά καινοτόμο δραστηριότητα, τομή στο νομικό υπόβαθρο της πνευματικής ιδιοκτησίας, αλλά και λόγο μετεξέλιξης του λαμβάνοντας υπόψη τη διεθνή μεταστροφή προς τα ανοικτά πρότυπα και την

Διεθνές Συνέδριο
“Υποδομές Ανοικτής Πρόσβασης: το Μέλλον της Επιστημονικής Επικοινωνίας”
Αθήνα (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών), 15-16 Δεκεμβρίου 2008

Μαρίνος Παπαδόπουλος

Δικηγόρος J.D., M.Sc.

E: marinos@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

&

Αλεξάνδρα Καπώνη

Δικηγόρος LL.M.

E: alexandra@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

**«Επανεξετάζοντας τα όρια της νομοθεσίας για την προστασία της πνευματικής
ιδιοκτησίας ενόψει της Ανοικτής Πρόσβασης (II)»**

*«Re-examining the limits of regulation for intellectual property protection on the eve
of Openness (II)»*

ανοικτότητα (openness) που εμφανίζεται ως αντίθετος πόλος της υπέρμετρης νομοθετικής ρύθμισης για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας του δικαιούχου/δημιουργού η οποία εκπορεύεται από την ελαχιστοποίηση των νόμιμων περιορισμών επί του δικαιώματος της πνευματικής ιδιοκτησίας του, δηλαδή τη με κάθε τρόπο ελαχιστοποίηση των δικαιωμάτων που τρίτοι μπορούν ν' αποκτήσουν και ν' ασκήσουν επί ενός έργου του δικαιούχου/δημιουργού ως αντικείμενου ρυθμιζόμενου από τη νομοθεσία της πνευματικής ιδιοκτησίας. Επιπλέον, η ύπαρξη και λειτουργία των αδειών GNU GPL και Creative Commons στην Ελλάδα λαμβάνει υπόψη της την αποστροφή φορέων της διεθνούς κοινότητας όπως της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς μια νομοθετική ρύθμιση της πνευματικής ιδιοκτησίας που αποσκοπεί στην προστασία του δικαιούχου/δημιουργού με κάθε τρόπο και κόστος, ακόμη και αν αυτό συνιστά παραβίαση ατομικών ελευθεριών και δικαιωμάτων, επίσης ακόμη και αν αυτό συνιστά αγνόηση της αρχής της αναλογικότητας— που στις περισσότερες εκ των περιπτώσεων των κρατών-Μελών αυτή ανάγεται σε Συνταγματική πρόβλεψη και υποχρέωση τήρησης.

Ως αποδέκτες αυτής της εξέλιξης στην πνευματική ιδιοκτησία που στη χώρα μας σηματοδοτεί η ύπαρξη και λειτουργία των αδειών GNU GPL

Διεθνές Συνέδριο
"Υποδομές Ανοικτής Πρόσβασης: το Μέλλον της Επιστημονικής Επικοινωνίας"
Αθήνα (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών), 15-16 Δεκεμβρίου 2008

Μαρίνος Παπαδόπουλος

Δικηγόρος J.D., M.Sc.

E: marinos@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

&

Αλεξάνδρα Καπώνη

Δικηγόρος LL.M.

E: alexandra@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

«Επανεξετάζοντας τα όρια της νομοθεσίας για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας ενόψει της Ανοικτής Πρόσβασης (II)»

«Re-examining the limits of regulation for intellectual property protection on the eve of Openness (II)»

και Creative Commons βλέπουμε τόσο τους Έλληνες δημιουργούς που επιθυμούν να ξεφύγουν από τις συμπληγάδες των συντεχνιών στην Ελλάδα που ασκούν μονοπωλιακή ή ολιγοπωλιακή εξουσία στη διαχείριση της πνευματικής ιδιοκτησίας των δημιουργών, όσο και τους συντελεστές της επιχειρούμενης αναδιαμόρφωσης του νομοθετικού πλαισίου για την προαγωγή των συμφερόντων των δικαιούχων/δημιουργών έργων πνευματικής ιδιοκτησίας. Για μεν τους πρώτους, δηλαδή τους Έλληνες δημιουργούς είμαστε αισιόδοξοι ότι αφενός θα κάνουν βέλτιστη χρήση των ελληνικών αδειών Creative Commons και GNU GPL αφετέρου θα εναντιωθούν σε κάθε κρατικό παρεμβατισμό είτε πάρει τη μορφή αναθεώρησης του Ν.2121/1993 είτε τη μορφή συμβατικής δέσμευσης που αποσκοπεί άμεσα ή έμμεσα στη συρρίκνωση των ελευθεριών των χρηστών, κυρίως μέσω Internet, έργων πνευματικής ιδιοκτησίας χάριν, δήθεν, της προαγωγής και της προστασίας των δικαιωμάτων των δικαιούχων/δημιουργών. Για δε τους δεύτερους, δηλαδή τους συντελεστές της επιχειρούμενης αναδιαμόρφωσης Ν.2121/1993 δεν τρέφουμε φρούδες ελπίδες, τουλάχιστον υπόψη της ανυπαρξίας ενδείξεων για την ικανότητά τους να κατανοήσουν τη διεθνή τάση προς τα ανοικτά πρότυπα και την Ανοικτότητα, αλλά και την ανάγκη βελτίωσης του παρόντος

Διεθνές Συνέδριο
"Υποδομές Ανοικτής Πρόσβασης: το Μέλλον της Επιστημονικής Επικοινωνίας"
Αθήνα (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών), 15-16 Δεκεμβρίου 2008

Μαρίνος Παπαδόπουλος

Δικηγόρος J.D., M.Sc.

E: marinos@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

&

Αλεξάνδρα Καπώνη

Δικηγόρος LL.M.

E: alexandra@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

«Επανεξετάζοντας τα όρια της νομοθεσίας για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας ενόψει της Ανοικτής Πρόσβασης (II)»

«Re-examining the limits of regulation for intellectual property protection on the eve of Openness (II)»

νομοθετικού πλαισίου στην πνευματική ιδιοκτησία σε βαθμό που να ρυθμίζει περαιτέρω και επαρκώς το δικαίωμα του κάθε δημιουργού να υπαχθεί αυτοβούλως στη λογική της υπό σαφείς όρους χρήσης στο διαδίκτυο των έργων που διατίθενται μέσω αυτού.

Slide 45: Αναθεώρηση του Ν.2121/1993;

Αν συντρέχει ένας λόγος για την αναθεώρηση του Ν.2121/1993 αυτός αφορά στην ανάγκη τροποποίησης του νόμου αυτού κατά τρόπο που να λαμβάνει σοβαρά υπόψη του τα νέα δεδομένα περί Ανοικτής Πρόσβασης στην Ευρωπαϊκή Ένωση όπως η Ευρωπαϊκή Άδεια Δημόσιας Χρήσης (EURL) της Ευρωπαϊκής Κοινότητας που εκδόθηκε με σκοπό την προαγωγή της διαλειτουργικής παροχής πανευρωπαϊκών υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στις δημόσιες διοικήσεις, τις επιχειρήσεις και τους πολίτες, αλλά και κάθε παρόμοια άδεια δημόσιας χρήσης έργων, όπως οι άδειες Creative Commons, που έχουν ευρύτατη αποδοχή διεθνώς και αναγνώριση της νομιμοποιητικής αιτίας της έκδοσης και χρήσης τους με δικαστικές αποφάσεις από δικαστήρια αρκετών κρατών. Αν συντρέχει ένας λόγος για την επανεξέταση των ορίων για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας αυτός αφορά στη διαπιστωμένη τακτική του στρουθοκαμηλισμού φορέων της

Διεθνές Συνέδριο
“Υποδομές Ανοικτής Πρόσβασης: το Μέλλον της Επιστημονικής Επικοινωνίας”
Αθήνα (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών), 15-16 Δεκεμβρίου 2008

Μαρίνος Παπαδόπουλος

Δικηγόρος J.D., M.Sc.

E: marinos@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

&

Αλεξάνδρα Καπώνη

Δικηγόρος LL.M.

E: alexandra@marinos.com.gr

URL: www.marinos.com.gr

«Επανεξετάζοντας τα όρια της νομοθεσίας για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας ενόψει της Ανοικτής Πρόσβασης (II)»

«Re-examining the limits of regulation for intellectual property protection on the eve of Openness (II)»

παρούσας κρατικής εξουσίας στην Ελλάδα υπό την παρούσα διακυβέρνηση αναφορικά με τη δυναμική των Ανοικτών Προτύπων και την παράλληλη συνύπαρξή τους με το οικονομικό μοντέλο της λογικής των proprietary προτύπων. Πράγματι, πρέπει να επανεξετάσουμε τα όρια της νομοθεσίας για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας στην Ελλάδα αποσκοπώντας να σταματήσουμε τον πολιτισμικό ιμπεριαλισμό και αυθαιρεσία των συντεχνιών διαχείρισης της πνευματικής ιδιοκτησίας στην αγορά στον οποίο θα μας οδηγήσει η σκοπούμενη εφαρμογή μοντέλων συμφωνιών τύπου Oliviennes ή η υιοθέτηση αστυνομικού τύπου συμπεριφοράς των παρόχων υπηρεσιών πρόσβασης στο διαδίκτυο με επιβάρυνσή τους για Internet-policing των χρηστών.

Slide 46: ...στο bulletin board του URL www.marinos.com.gr

Την πλήρη παρουσίαση αυτής της επιστημονικής εισήγησης θα βρείτε στο bulletin board του URL www.marinos.com.gr

Slide 47: Thank you!

Σας ευχαριστώ!